

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 2074
Tarih : 12.08.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 12/08/2022 15:18
Sayı: E-120.10-1062972

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye cezaevleri iktidarın uygulamaları ile hukukun üstünlüğü ilkesinin yok sayıldığı, hak arama çabalarına yönelen işkence ve kötü muamelenin, yaşam hakkı ihlallerinin yaşandığı mekânlar haline dönüştürülmüştür. İktidarın cezaevlerindeki sınırsız hak ihlalleri ve hukuk tanımaz uygulamalarına karşı mahpuslar adil yargılanma talepleri ile seslerini duyurmak için son çare olarak açlık grevi ve ölüm orucu eylemlerine başvurmak durumunda kalmaktadırlar. Açlık grevleri üreten ve bu yola başvurulmasına yol açan uygulamaları ortadan kaldırılması, evrensel hukuk ölçülerinin esas alınarak adil yargılama hakkının korunması ve yargılamaların tarafsız, somut, bilimsel delillere dayalı bir şekilde yapılması ve soyut iddialara dayalı hüküm kurmaktan vazgeçilerek ulusal ve uluslararası sözleşmeler kapsamında hukukun üstünlüğünün hayata geçirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması için gereğini arz ve talep ederiz.

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

GEREKÇE

Adil yargılanma hakkı, devletin, kişilere karşı yapmış olduğu eylem ve işlemleri sonucunda ortaya çıkan hak ihlallerinin giderilmesi için, genel niteliğe sahip bir kamu hakkı olup, Uluslararası Medeni Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 14. maddesinde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 6. maddesinde ve Anayasada güvence altına alınmakta ve devlete ait yargılamanın hakkaniyete uygun ve adil bir şekilde yapılma zorunluluğu getirmektedir.

Ancak Türkiye'de bu zorunlulukların yerine getirilmediği açıktır. Nitekim, Anayasa Mahkemesi Başkanı'nın 10 Ocak 2022 tarihinde "Yargılamanın makul sürede sonuçlanmasında silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkesine kadar adil yargılama hakkının tüm unsurlarıyla korunması, hukuk devletinin olmazsa olmaz gerekleridir" yorumunu yapmış olduğu "Adli Yargılanma Güvencesi Olarak Silahların Eşitliği İlkesi" Sempozyumunun açılış konuşmasında 2021 yılında AYM'ye 66 bin 121 başvuru yapıldığını ve bu başvuruların yüzde 73'ünden fazlasının adil yargılanma hakkına ilişkin olduğunu, bu sayı ve oranların adil yargılanma hakkı konusunda önemli bir meselemiz olduğunu gösterdiği yönünde açıklama yapması da adil yargılanma hakkı ile ilgili en ciddi verilerden birini ortaya koymaktadır.

Demokratik hukuk devletinin özelliği ve bir gereği olarak bağımsız ve tarafsız olması gereken yargı makamlarında adil bir yargılanmadan bahsedilebilmesi için mahkemeye erişim hakkının olması, yasa ile kurulan bağımsız ve tarafsız mahkemenin olması, yargılamanın makul süre içerisinde yapılması, yargılamanın kamuya açık olması ve hakkaniyete uygun yargılama yapılması gerekmektedir. Ancak Türkiye'de hukuk devleti ilkesinin başlıca unsurlarından kabul edilen yargının bağımsızlığı en çok eleştirilen konuların başında gelmektedir. Yargının siyasallaşması sorunu çeşitli siyasi yargılamalarda gündemdeki yerini korumaktadır.

Türkiye'de neredeyse her siyasi davada öne çıkan ve ceza davalarında uzman hukukçulara göre hakikati ortaya çıkarmak için değil, cezalandırmaya yönelik suça delil oluşturmak için kullanılan ve birçok kişinin suçsuz yere cezaevlerinde bulunmasına neden olan yasa dışı deliller ve gizli tanık, itirafçı, tanık beyanlarıyla hüküm kurulmaktadır.

Devletin yaşam hakkını koruma yükümlülüğü bulunmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, devletlere kasıtlı ve hukuka aykırı öldürmeden sakınmanın yanı sıra kendi yetki alanında bulunan kişilerin yaşamlarının korunmasına ilişkin uygun tedbirleri alma yükümlülüğü de getirirken mahpusların yaşama hakkının korunması gerektiğini de vurgulamaktadır. Ancak devlet, adil yargılama talebinin karşılık bulmaması sonucu 297 gün süren ölüm orucu direnişinde Mustafa Koçak'ın ve 238 gün ölüm orucu direnişinde Ebru

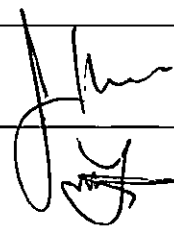
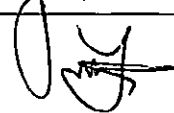
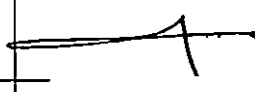
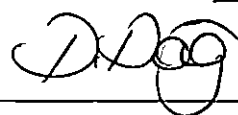
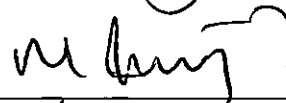
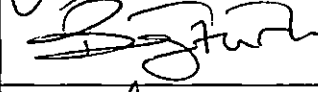
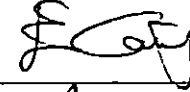
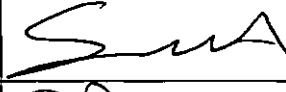
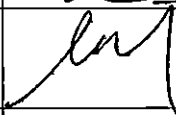
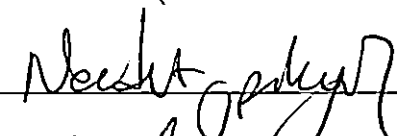
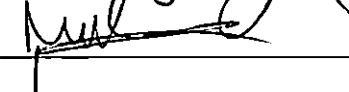
Timtik'in 2020 yılında cezaevlerinde yaşamlarını yitirmelerine kayıtsız ve seyirci kalmıştır ve halen seyirci kalmaya devam etmektedir. Nitekim, bugün (08.08.2022) Urfa Valiliği'nin talimatıyla "kamu binalarının önünde eylem yapmak yasak" denilerek aileyi kamu binası olan adliye bahçesine girmesi yasaklanan Şenyaşar ailesi 518 gündür Urfa Adliyesi önünde oturma eylemi yaparak adil yargılanma hakkı talep etmektedir. Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevinde bulunan Gökhan Yıldırım 25 Aralık 2021'den, Sincan Cezaevindeki Sibel Balaç ise 19 Aralık 2021'den beri adil yargılanma talebiyle başladıkları ölüm oruçlarına devam ettirmektedirler.

Yeni can kayıplarının yaşanması yaşam hakkının ihlali anlamına gelecek insani bir sorundur. Aylar süren ölüm orucu karşısında çözüm için hiçbir diyaloga geçilmemesi, adil yargılama talebine dair hiçbir işlem yapılmaması ise Gökhan Yıldırım ile Sibel Balaç'ın da cezaevinde ölüm orucunda yaşamlarını yitiren İbrahim Gökçek, Ebru Timtik, Mustafa Koçak ve Helin Bölek gibi ölüme mi sürükleniyorlar sorusunu akıllara getirmektedir.

Demokratik ve çağdaş toplum yapısı üzerine temellendirilmiş her devlet, kişiye sıkı sıkıya bağlı olan bu hakları korumak ve söz konusu hakların en iyi şekilde gözetilmesini sağlamak ile mükelleftir.

Bu bağlamda;

Savunma ve adil yargılanma hakkının ulusal ve uluslararası sözleşmelerde belirtilen yükümlülükler çerçevesinde gereklerinin yerine getirilmesi, açlık grevlerine ve ölüm oruçlarına yol açan ihlal koşullarının, temel hak ve özgürlükleri merkeze alan bir şekilde düzeltilmesi ile cezaevlerinde yaşanacak ölümlerin önüne geçilmesi amacıyla bir meclis araştırma komisyonu kurulması gereği ortadadır.

1	FATMA KURTULAN	MERSİN	
2	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
3	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
5	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
6	MURAT SARISAÇ	VAN	
7	SIDIK TAŞ	SİİRT	
8	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
9	HİŞYAR ÖZSOY	DİYARBAKIR	
10	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
11	OYA ERSOY	İSTANBUL	
12	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	
13	PERO DUNDAR	MARDİN	
14	DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR	AĞRI	
15	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	
16	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	
17	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
18	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
19	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	
20	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	